

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของเกษตรกรในการประกอบอาชีพทำนาในตำบลชัยบุรี อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง ใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้วิธีการบรรยายประกอบตาราง ตามลำดับดังนี้

- 4.1 ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร
- 4.2 ความพึงพอใจของเกษตรกรในการประกอบอาชีพทำนา
- 4.3 ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการประกอบอาชีพทำนา
- 4.4 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของเกษตรกรในการประกอบอาชีพทำนา
- 4.5 การพิสูจน์สมมติฐาน

4.1 ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร

ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำนา รายได้จากการจำหน่ายข้าว พื้นที่ทำนา สภาพการถือครองที่ดิน จำนวนแรงงานในครัวเรือน การเป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร การศึกษาคูงาน/เข้ารับการศึกษาอบรมวิชาการด้านการปลูกข้าว แหล่งข่าวสารด้านการเกษตรที่ได้รับและแหล่งน้ำที่ใช้ในการทำนา ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจำแนกรายละเอียด ดังตาราง 4.1 ดังต่อไปนี้

ตาราง 4.1 ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร

n = 214

ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	110	51.4
หญิง	104	48.6
อายุ (ปี)		
≤ 30	12	5.6
31 - 40	44	20.6
41 - 50	55	25.7
51 - 60	65	30.4
61 - 70	35	16.3
≥ 71	3	1.4
ต่ำสุด = 22 สูงสุด = 83		
\bar{x} = 49.49 , S. D. = 11.27		
ระดับการศึกษา		
ไม่ได้ศึกษา	2	0.9
ประถมศึกษา	119	55.6
มัธยมศึกษาตอนต้น	38	17.8
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	28	13.1
อนุปริญญา/ปวส.	15	7.0
ปริญญาตรี	12	5.6

ตาราง 4.1 (ต่อ)

n = 214

ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ประสบการณ์ในการทำงาน (ปี)		
≤ 10	66	30.8
11 - 20	69	32.2
21 - 30	44	20.6
31 - 40	25	11.7
41 - 50	7	3.3
≥ 51	3	1.4
ต่ำสุด = 2 สูงสุด = 56		
$\bar{x} = 20.34$, S. D. = 12.07		
รายได้จําหน่ายข้าว (บาท/ปี)		
≤ 50,000	64	29.9
50,001 - 100,000	69	32.2
100,001 - 150,000	19	8.9
150,001 - 200,000	22	10.3
200,001 - 250,000	13	6.1
≥ 250,001	27	12.6
ต่ำสุด = 6,000 สูงสุด = 500,000		
$\bar{x} = 123,084.6$, S. D. = 98,440.74		

ตาราง 4.1 (ต่อ)

n = 214

ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
จำนวนแรงงานในครัวเรือน		
1 คน	20	9.4
2 คน	134	62.6
3 คน	36	16.8
4 คน	20	9.3
5 คน	4	1.9
ต่ำสุด = 1 สูงสุด = 5		
$\bar{x} = 2.32, S. D. = 0.84$		
พื้นที่ทำนา (ไร่)		
≤ 10	80	37.4
11 - 20	75	35.0
21 - 30	34	15.9
31 - 40	15	7.0
41 - 50	6	2.8
≥ 51	4	1.9
ต่ำสุด = 2 สูงสุด = 70		
$\bar{x} = 17.36, S. D. = 12.12$		

ตาราง 4.1 (ต่อ)

n = 214

ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สภาพการถือครองที่ดิน (ไร่)		
- ของตนเอง (n = 194)		
≤ 10	107	55.1
11 - 20	63	32.5
21 - 30	18	9.3
≥ 31	6	3.1
ต่ำสุด = 0 สูงสุด = 50		
$\bar{x} = 11.58$, S. D. = 8.81		
- เช่าผู้อื่น (n = 99)		
≤ 10	57	57.6
11 - 20	30	30.3
21 - 30	9	9.1
≥ 31	3	3.0
ต่ำสุด = 0 สูงสุด = 50		
$\bar{x} = 5.70$, S. D. = 8.54		
- อื่นๆ (n = 7)		
- ญาติฯ ให้ทำเปล่า		
≤ 5	2	28.6
6 - 10	3	42.8
≥ 11	1	14.3
- รับจํานํา		
4	1	14.3

ตาราง 4.1 (ต่อ)

n = 214

ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำสุด = 0 สูงสุด = 13		
$\bar{x} = 0.23$, S. D. = 1.40		
การเป็นสมาชิกสถาบันการเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
● ไม่ได้เป็นสมาชิก	4	1.9
● เป็นสมาชิก	210	98.1
- สหกรณ์การเกษตร	68	31.8
- ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร	96	44.9
- กลุ่มเกษตรกร	40	18.7
- กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	8	3.7
แหล่งข่าวสารด้านการเกษตรที่ได้รับ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
วิทยุ	63	29.4
โทรทัศน์	196	91.6
อินเทอร์เน็ต	8	3.7
หนังสือพิมพ์	65	30.4
นิตยสารเกษตร	27	12.6
เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร	143	66.8
อื่นๆ (หอกระจายข่าวหมู่บ้าน)	4	1.9

ตาราง 4.1 (ต่อ)

n = 214

ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร (ครั้ง/ปี)		
0	35	16.3
1	34	15.9
2	96	44.9
3	12	5.6
4	12	5.6
≥ 5	25	11.7
ต่ำสุด = 0 สูงสุด = 12		
$\bar{x} = 2.44$, S. D. = 2.57		
การศึกษาดูงาน/เข้ารับการฝึกอบรมวิชาการ		
ด้านการปลูกข้าว (ครั้ง/ปี)		
0	109	50.9
1	46	21.5
2	55	25.7
≥ 3	4	1.9
ต่ำสุด = 0 สูงสุด = 8		
$\bar{x} = 0.82$, S. D. = 1.03		
แหล่งน้ำที่ใช้ในการทำนา (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
น้ำฝน	114	53.3
ชลประทาน	149	69.6
น้ำคลอง, ห้วย	134	62.6
อื่น ๆ (บาดาล)	5	2.3

การศึกษาลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรเกินครึ่งเล็กน้อยเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 51.4 และเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 48.6 เกษตรกรร้อยละ 30.4 มีอายุอยู่ในช่วง 51 – 60 ปี รองลงมาคือร้อยละ 25.7 อยู่ในช่วงอายุ 41 – 50 ปี โดยมีอายุเฉลี่ย 49.49 ปี เกษตรกรเกินครึ่งหนึ่งคิดเป็นร้อยละ 55.6 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา รองลงมาคือร้อยละ 17.8 จบระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมีประสบการณ์ในการทำงานมากที่สุดคือช่วง 11 - 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 32.2 รองลงมาคือร้อยละ 30.8 มีประสบการณ์น้อยกว่าจนถึง 10 ปี โดยมีประสบการณ์เฉลี่ย 20.34 ปี

ในด้านของรายได้จากการจำหน่ายข้าว พบว่าเกษตรกรร้อยละ 32.2 มีรายได้รวมต่อปีอยู่ในช่วง 50,001 - 100,000 บาท รองลงมาคือร้อยละ 29.9 มีรายได้น้อยกว่าจนถึง 50,000 บาทต่อปี โดยมีรายได้เฉลี่ย 123,084.60 บาทต่อปี ส่วนพื้นที่ทำนาเกษตรกรร้อยละ 37.4 มีพื้นที่น้าน้อยกว่าจนถึง 10 ไร่ รองลงมาคือร้อยละ 35 มีพื้นที่นาอยู่ในช่วง 11 - 20 ไร่ โดยมีพื้นที่นาเฉลี่ย 17.36 ไร่ ส่วนสภาพการถือครองที่ดิน เกษตรกรที่มีที่ดินเป็นของตนเองร้อยละ 55.1 จะมีที่ดินน้อยกว่าจนถึง 10 ไร่ รองลงมาคือร้อยละ 32.5 มีที่ดินของตนเองอยู่ในช่วง 11- 20 ไร่ โดยมีที่ดินของตนเองเฉลี่ย 11.58 ไร่ ส่วนเกษตรกรที่เช่าที่ดินผู้อื่นร้อยละ 57.6 จะเช่าน้อยกว่าจนถึง 10 ไร่ รองลงมาคือร้อยละ 30.3 จะเช่าที่ดินอยู่ในช่วง 11 – 20 ไร่ โดยเช่าที่ดินเฉลี่ย 5.7 ไร่ นอกจากนั้นการถือครองที่ดินอื่นๆ จะเป็นที่ดินของญาติๆ และที่ดินรับจ้มนำ โดยมีการถือครองที่ดินเฉลี่ย 0.23 ไร่

ในด้านจำนวนแรงงานในครัวเรือน พบว่าเกษตรกรเกินครึ่งหนึ่งมีจำนวนแรงงานในครัวเรือน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 62.6 รองลงมาคือร้อยละ 16.8 มีจำนวนแรงงาน 3 คน โดยมีแรงงานเฉลี่ย 2.32 คน เกษตรกรเกือบทั้งหมดคือร้อยละ 98.1 เป็นสมาชิกสถาบันการเกษตร มีเพียงส่วนน้อยคือร้อยละ 1.9 ที่ไม่ได้เป็นสมาชิกสถาบันการเกษตรได้เลย โดยเกษตรกรร้อยละ 44.9 เป็นสมาชิกของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร รองลงมาคือร้อยละ 31.8 เป็นสมาชิกของสหกรณ์การเกษตร เกษตรกรร้อยละ 44.9 จะติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร 2 ครั้ง/ปี รองลงมาคือร้อยละ 16.4 จะไม่มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเลยในรอบปี โดยมีการติดต่อเฉลี่ย 2.44 ครั้ง/ปี ส่วนการศึกษาดูงาน/เข้ารับการฝึกอบรมวิชาการด้านการปลูกข้าวนั้น เกษตรกรเกินครึ่งเล็กน้อยไม่เคยเข้าร่วมเลยคิดเป็นร้อยละ 50.9 รองลงมาคือร้อยละ 25.7 เคยเข้าร่วม 2 ครั้ง/ปี โดยมีการเข้าร่วมเฉลี่ย 0.82 ครั้ง/ปี และเกษตรกรมีการรับข่าวสารด้านการเกษตรจาก

โทรทัศน์มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 91.6 รองลงมาคือร้อยละ 66.8 รับข่าวสารจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ส่วนแหล่งน้ำที่ใช้ในการทำนา เกษตรกรจะใช้น้ำจากชลประทานมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 69.6 รองลงมาคือร้อยละ 62.6 จะใช้น้ำคลองในการทำนา

4.2 ความพึงพอใจของเกษตรกรในการประกอบอาชีพทำนา

การศึกษาความพึงพอใจของเกษตรกรในการประกอบอาชีพทำนา เป็นการศึกษาความพึงพอใจใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการผลิตข้าว ด้านการตลาดข้าว ด้านการให้ความช่วยเหลือจากองค์กรต่างๆ และด้านความสำคัญทางจิตใจ ผลการวิเคราะห์ปรากฏตามตาราง 4.2 ดังนี้

ตาราง 4.2 ความพึงพอใจของเกษตรกรในการประกอบอาชีพทำนา

n = 214

ความพึงพอใจ	ระดับความพึงพอใจ		
	\bar{x}	S. D.	ความหมาย
ด้านการผลิตข้าว	3.11	0.462	ปานกลาง
1. ความอุดมสมบูรณ์ของดิน	3.12	0.636	ปานกลาง
2. ปริมาณน้ำมีเพียงพอต่อการทำนา	3.24	0.847	ปานกลาง
3. มีแหล่งระบายน้ำป้องกันน้ำท่วม	2.83	0.898	ปานกลาง
4. คุณภาพของเมล็ดพันธุ์	3.55	0.639	มาก
5. มีเงินทุนเพียงพอในการผลิต	3.09	0.797	ปานกลาง
6. มีแรงงานเพียงพอในการผลิต	3.23	0.806	ปานกลาง
7. ปัจจัยการผลิตมีราคาที่เหมาะสม	2.57	0.794	น้อย
8. ปริมาณผลผลิตข้าวที่ได้รับ	3.11	0.655	ปานกลาง
9. คุณภาพของผลผลิตที่ได้	3.24	0.667	ปานกลาง
ด้านการตลาดข้าว	2.62	0.475	ปานกลาง
1. ราคาผลผลิตข้าวที่จำหน่ายในท้องตลาด	2.51	0.780	น้อย
2. มีแหล่งรับซื้อข้าวที่แน่นอน	2.97	0.708	ปานกลาง
3. แหล่งรับซื้อข้าวมีเพียงพอกับความต้องการ ของเกษตรกร	3.17	0.699	ปานกลาง
4. อำนาจในการต่อรองราคากับพ่อค้าในท้องถิ่น	1.84	0.716	น้อย

ตาราง 4.2 (ต่อ)

ความพึงพอใจ	ระดับความพึงพอใจ		
	\bar{x}	S. D.	ความหมาย
ด้านการให้ความช่วยเหลือจากองค์กรต่างๆ	2.76	0.516	ปานกลาง
1. การจัดหาแหล่งเงินทุนให้แก่เกษตรกรเพื่อใช้ในการทำนา	2.61	0.668	ปานกลาง
2. การให้ความช่วยเหลือในการหาปัจจัยการผลิต เช่น ปุ๋ย เมล็ดพันธุ์ เป็นต้น เพื่อให้ได้ราคาถูกกว่าท้องตลาด	2.57	0.765	น้อย
3. การให้คำแนะนำของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร เกี่ยวกับการปลูกข้าว	3.05	0.684	ปานกลาง
4. การจัดฝึกอบรมวิชาการด้านการเกษตรที่เกี่ยวข้องกับการปลูกข้าว	2.60	0.723	น้อย
5. เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีการให้คำปรึกษาที่ดี เมื่อเกิดปัญหา	3.00	0.705	ปานกลาง
ด้านความสำคัญทางจิตใจ	3.81	0.624	มาก
1. การทำนาใน ต.ชัยบุรี ทำให้มีเวลาอยู่กับครอบครัว	3.96	0.827	มาก
2. การทำนาเป็นอาชีพที่อิสระ	4.05	0.777	มาก
3. ได้ใช้ชีวิตอยู่กับธรรมชาติ(สิ่งแวดล้อมที่ดี)	4.01	0.699	มาก
4. เป็นอาชีพที่ผลิตอาหารเพื่อเลี้ยงคนในชุมชน	3.65	0.714	มาก
5. ความภาคภูมิใจที่ได้สืบทอดอาชีพของบรรพบุรุษ	4.29	2.110	มากที่สุด
6. เป็นอาชีพที่มีเกียรติเพราะเป็นกระดูกสันหลังของประเทศ	4.26	0.815	มากที่สุด
7. เป็นอาชีพที่มีรายได้มั่นคง	3.15	0.991	ปานกลาง
8. ต้องการที่จะให้ลูกหลานประกอบอาชีพทำนาต่อจากตน	3.13	1.253	ปานกลาง
รวม	3.08	0.355	ปานกลาง

หมายเหตุ	ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.80	หมายถึง	พึงพอใจน้อยที่สุด
	ค่าเฉลี่ย 1.81 – 2.60	หมายถึง	พึงพอใจน้อย
	ค่าเฉลี่ย 2.61 – 3.40	หมายถึง	พึงพอใจปานกลาง
	ค่าเฉลี่ย 3.41 – 4.20	หมายถึง	พึงพอใจมาก
	ค่าเฉลี่ย 4.21 – 5.00	หมายถึง	พึงพอใจมากที่สุด

จากตาราง 4.2 การศึกษาความพึงพอใจของเกษตรกรในการประกอบอาชีพทำนา ในความพึงพอใจทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการผลิตข้าว ด้านการตลาดข้าว ด้านการให้ความช่วยเหลือจากองค์กรต่างๆ และด้านความสำคัญทางจิตใจ โดยภาพรวมเกษตรกรมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง เป็นส่วนใหญ่ในด้านการผลิตข้าว ด้านการตลาดข้าว และด้านการให้ความช่วยเหลือจากองค์กรต่างๆ มีเพียงด้านเดียวที่มีความพึงพอใจในระดับมาก คือ ด้านความสำคัญทางจิตใจ

เมื่อพิจารณาประเด็นความพึงพอใจในแต่ละด้านแล้วพบว่าเกษตรกรมีระดับความพึงพอใจดังต่อไปนี้

ด้านการผลิตข้าว พบว่าเกษตรกรมีความพึงพอใจในระดับปานกลางเป็นส่วนใหญ่ ที่สำคัญ ได้แก่ ปริมาณน้ำมีเพียงพอต่อการทำนา คุณภาพของผลผลิตที่ได้ และมีแรงงานเพียงพอในการผลิต เป็นต้น มีเพียงประเด็นเดียวที่มีความพึงพอใจในระดับมาก คือ คุณภาพของเมล็ดพันธุ์ ส่วนประเด็นที่มีความพึงพอใจในระดับน้อยคือ เรื่องปัจจัยการผลิตมีราคาที่เหมาะสม

ด้านการตลาดข้าว พบว่าเกษตรกรมีความพึงพอใจในระดับปานกลาง ในเรื่องแหล่งรับซื้อข้าวมีเพียงพอกับความต้องการของเกษตรกร และมีแหล่งรับซื้อข้าวที่แน่นอน มีสองประเด็นที่มีความพึงพอใจในระดับน้อย คือ ราคาผลผลิตข้าวที่จำหน่ายในท้องตลาด และอำนาจในการต่อรองราคากับพ่อค้าในท้องถิ่น

ด้านการให้ความช่วยเหลือจากองค์กรต่างๆ พบว่าเกษตรกรมีความพึงพอใจในระดับปานกลางเป็นส่วนใหญ่ ที่สำคัญ ได้แก่ การให้คำแนะนำของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเกี่ยวกับการปลูกข้าว เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีการให้คำปรึกษาที่ดีเมื่อเกิดปัญหา และการจัดหาแหล่งเงินทุนให้แก่เกษตรกรเพื่อใช้ในการทำนา มีสองประเด็นที่มีความพึงพอใจในระดับน้อย คือ การจัดฝึกอบรมวิชาการด้านการเกษตรที่เกี่ยวข้องกับการปลูกข้าว และการให้ความช่วยเหลือในการหาปัจจัยการผลิต เช่น ปุ๋ย เมล็ดพันธุ์ เป็นต้น เพื่อให้ได้ราคาถูกกว่าท้องตลาด

ด้านความสำคัญทางจิตใจ พบว่าเกษตรกรมีความพึงพอใจในระดับมากเป็นส่วนใหญ่ ที่สำคัญได้แก่ การทำนาเป็นอาชีพที่อิสระ ได้ใช้ชีวิตอยู่กับธรรมชาติ(สิ่งแวดล้อมที่ดี) และการทำงานใน ต.ชัยบุรี ทำให้มีเวลาอยู่กับครอบครัว เป็นต้น มีสองประเด็นที่มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุดได้แก่ ความภาคภูมิใจที่ได้สืบทอดอาชีพของบรรพบุรุษ และเป็นอาชีพที่มีเกียรติเพราะเป็นกระดูกสันหลังของประเทศ ส่วนประเด็นที่มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง คือ เป็นอาชีพที่มีรายได้มั่นคงและต้องการที่จะให้ลูกหลานประกอบอาชีพทำนาต่อจากตน

4.3 ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการประกอบอาชีพทำนา

ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการประกอบอาชีพทำนา เป็นการศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรต่อระดับปัญหาต่างๆ ในการประกอบอาชีพทำนา เช่น ปัญหาปริมาณน้ำไม่เพียงพอต่อการทำนา ปัญหาราคาผลผลิตตกต่ำ และศึกษาถึงข้อเสนอแนะต่างๆ ของเกษตรกรในการประกอบอาชีพทำนา รายละเอียดดังตาราง 4.3 ถึง 4.5 ดังต่อไปนี้

ตาราง 4.3 ปัญหาของเกษตรกรในการประกอบอาชีพทำนา

ประเด็นปัญหา	ระดับของปัญหา		
	χ	S. D.	ความหมาย
1. ดินขาดความอุดมสมบูรณ์	3.35	0.733	ปานกลาง
2. ปริมาณน้ำไม่เพียงพอต่อการทำนา	2.98	0.885	ปานกลาง
3. น้ำท่วมซ้ำซาก	3.33	1.033	ปานกลาง
4. ไม่มีแหล่งระบายน้ำ	2.86	0.873	ปานกลาง
5. ปัญหาเรื่องโรค แมลง ศัตรูข้าว	3.91	0.703	มาก
6. เมล็ดพันธุ์ไม่ได้คุณภาพ เช่น ไม่งอก ไม่ต้านทานโรค	2.84	0.752	ปานกลาง
7. ขาดความรู้และทักษะในการทำนา	2.39	0.735	น้อย
8. ขาดแคลนเครื่องมืออุปกรณ์ในการทำนา	2.56	0.721	น้อย

n = 214

ตาราง 4.3 (ต่อ)

ประเด็นปัญหา	ระดับของปัญหา		
	χ	S. D.	ความหมาย
9. ปัจจัยการผลิตมีราคาแพง	3.86	0.737	มาก
10. มีเงินทุนไม่เพียงพอในการผลิต	3.33	0.730	ปานกลาง
11. ขาดแคลนแหล่งสินเชื่อ	2.93	0.750	ปานกลาง
12. ขาดแคลนแรงงาน	2.75	0.782	ปานกลาง
13. ปริมาณผลผลิตที่ได้ตกต่ำ	3.09	0.945	ปานกลาง
14. ผลผลิตที่ได้ไม่มีคุณภาพ	2.90	0.790	ปานกลาง
15. ราคาผลผลิตตกต่ำ	3.73	0.867	มาก
16. ไม่มีแหล่งรับซื้อผลผลิต	2.72	0.760	ปานกลาง
17. การเข้าหาแหล่งความรู้การทำงานทำได้ยาก	2.80	0.635	ปานกลาง
18. สุขภาพไม่เอื้ออำนวยต่อการทำงานหนัก	2.79	0.847	ปานกลาง
19. ไม่มีเวลาเพียงพอในการทำงาน	2.54	0.676	น้อย
20. ไม่มีแรงจูงใจในการทำงาน	2.34	0.712	น้อย
21. เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรขาดการให้คำปรึกษาที่ดี เมื่อเกิดปัญหา	2.96	0.687	ปานกลาง
22. องค์กรที่เกี่ยวข้องขาดความช่วยเหลือในการหา ปัจจัยการผลิต	2.86	0.766	ปานกลาง
23. เกษตรกรขาดการรับรู้ข่าวสารใหม่ๆ	2.67	0.697	ปานกลาง
รวม	2.98	0.365	ปานกลาง

หมายเหตุ	ค่าเฉลี่ย	หมายถึง	ปัญหาน้อยที่สุด
	1.00 – 1.80	หมายถึง	ปัญหาน้อย
	1.81 – 2.60	หมายถึง	ปัญหาปานกลาง
	2.61 – 3.40	หมายถึง	ปัญหาปานกลาง
	3.41 – 4.20	หมายถึง	ปัญหามาก
	4.21 – 5.00	หมายถึง	ปัญหามากที่สุด

Copyright © by Chiang Mai University

All rights reserved

จากตาราง 4.3 การศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรต่อปัญหาต่างๆในการประกอบอาชีพทำนา พบว่า เกษตรกรมีปัญหาในระดับปานกลางเป็นส่วนใหญ่ ที่สำคัญได้แก่ ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ น้ำท่วมซ้ำซาก และมีเงินทุนไม่เพียงพอในการผลิต มีบางประเด็นที่เกษตรกรเห็นว่า มีปัญหาอยู่ในระดับมากได้แก่ ปัญหาเรื่อง โรค แมลง ศัตรูข้าว ปัจจัยการผลิตมีราคาแพง และราคาผลผลิตตกต่ำ ส่วนประเด็นที่เกษตรกรเห็นว่า มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยเช่น ขาดแคลนเครื่องมืออุปกรณ์ในการทำนา ไม่มีเวลาเพียงพอในการทำนา และขาดความรู้และทักษะในการทำนา เป็นต้น

ตาราง 4.4 ข้อเสนอแนะที่เกษตรกรต้องการให้มีการปรับปรุง แก้ไข เพื่อให้เกิดความพึงพอใจในการทำนามากยิ่งขึ้น

n = 214

ข้อเสนอแนะ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
1. อยากให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาให้ความรู้ในการปรับปรุงบำรุงดิน	6	2.80
2. ต้องการให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาพันธุ์ข้าวให้ต้านทานต่อโรคต่างๆมากขึ้น	4	1.87
3. อยากให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรจัดอบรมให้คำแนะนำเกี่ยวกับการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูข้าวให้มากกว่านี้	6	2.80
4. อยากให้ภาครัฐเข้ามาแก้ไขปัญหาราคาข้าวอย่างแท้จริง	21	9.81
5. ต้องการให้ปรับปรุงระบบชลประทานให้ทั่วถึงมากกว่าเดิม	9	4.21
6. ควรปรับปรุงราคาปัจจัยการผลิตเช่น ปุ๋ย ยาปราบศัตรูพืช ให้ถูกลง	9	4.21
7. ต้องการให้ภาครัฐจัดสวัสดิการให้แก่ชาวนา	5	2.34
8. ควรส่งเสริมให้ลูกหลานสืบทอดอาชีพการทำนา โดยให้เรียนทางด้าน การเกษตรและหมั่นพาไปสัมผัสกับนาข้าวอย่างสม่ำเสมอตั้งแต่วัยเยาว์	5	2.34

จากตาราง 4.4 การศึกษาเพิ่มเติมถึงข้อเสนอแนะที่เกษตรกรต้องการให้มีการปรับปรุง แก้ไข เพื่อให้เกิดความพึงพอใจในการทำนามากยิ่งขึ้น พบว่า เกษตรกรเสนอให้ภาครัฐเข้า

มาแก้ไขปัญหาราคาข้าวอย่างแท้จริง คิดเป็นร้อยละ 9.81 รองลงมาคือร้อยละ 4.21 ต้องการให้ปรับปรุงระบบชลประทานให้ทั่วถึงมากกว่าเดิมและปรับปรุงราคาปัจจัยการผลิตเช่น ปุ๋ย ยาปราบศัตรูพืช ให้ถูกลง

4.4 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของเกษตรกรในการประกอบอาชีพทำนา

การศึกษาครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุ เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามกับตัวแปรอิสระหลายตัวว่าตัวแปรอิสระแต่ละตัวมีความสัมพันธ์ในทิศทางใด (เชิงบวกหรือเชิงลบ) กับตัวแปรตามและมีระดับความสัมพันธ์กับตัวแปรตามมากน้อยเพียงใด การวิเคราะห์ครั้งนี้ใช้ตัวแปรอิสระทั้งหมด 13 ตัวแปร ได้แก่ 1.เพศ 2.อายุ 3.ระดับการศึกษา 4.ประสบการณ์ในการทำนา 5.รายได้จากการจำหน่ายข้าว 6.พื้นที่ทำนา 7.สภาพการถือครองที่ดิน 8.จำนวนแรงงานในครัวเรือน 9.การเป็นสมาชิกสถาบันการเกษตร 10.การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร 11.การศึกษาดูงาน/เข้ารับการศึกษาอบรมวิชาการด้านการปลูกข้าว 12.แหล่งข่าวสารด้านการเกษตรที่ได้รับ และ 13.แหล่งน้ำที่ใช้ในการทำนา

ส่วนตัวแปรตาม คือ ระดับความพึงพอใจของเกษตรกรในการประกอบอาชีพทำนา เป็นค่าตัวเลขที่ได้มาจากค่าเฉลี่ยรวมของระดับความพึงพอใจในการประกอบอาชีพทำนาทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการผลิตข้าว ด้านการตลาดข้าว ด้านการให้ความช่วยเหลือจากองค์กรต่างๆ และด้านความสำคัญทางจิตใจ

ผลการวิเคราะห์เบื้องต้นเกี่ยวกับตัวแปรที่นำเข้ามาสมการ พบว่าเกษตรกรเกินครึ่งเล็กน้อย (51.4 %) เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 49.49 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น มีประสบการณ์ในการทำนาเฉลี่ย 20.34 ปี มีรายได้จากการจำหน่ายข้าวเฉลี่ย 123,084.60 บาทต่อปี มีพื้นที่ทำนาเฉลี่ย 17.36 ไร่ มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.32 คน เป็นสมาชิกสถาบันการเกษตรโดยเฉลี่ยจำนวน 1 แห่ง เกษตรกรมีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเฉลี่ย 2.44 ครั้ง/ปี และมีการศึกษาดูงาน/เข้ารับการศึกษาอบรมวิชาการด้านการปลูกข้าวเฉลี่ย 0.82 ครั้ง/ปี เกษตรกรได้รับข่าวสารด้านการเกษตรจากแหล่งข่าวสารต่างๆ โดยเฉลี่ย 2.37 แหล่ง และมีการใช้แหล่งน้ำจากชลประทานในการทำนามากที่สุด ในด้านความพึงพอใจต่อการประกอบอาชีพทำนา เกษตรกรพอใจในระดับปานกลาง

ตาราง 4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
1. เพศ	0.51	0.50
2. อายุ	49.49	11.27
3. ระดับการศึกษา	2.86	1.22
4. ประสบการณ์ในการทำงาน	20.34	12.07
5. รายได้จากการจำหน่ายข้าว	123,084.58	98,440.74
6. พื้นที่ทำนา	17.36	12.12
7. สภาพการถือครองที่ดิน	0.54	0.50
8. จำนวนแรงงานในครัวเรือน	2.32	0.84
9. การเป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร	1.01	0.89
10. การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร	2.44	2.57
11. การศึกษาดูงาน/เข้ารับการศึกษาอบรมวิชาการด้านการปลูกข้าว	0.82	1.03
12. แหล่งข่าวสารด้านการเกษตรที่ได้รับ	2.37	1.20
13. แหล่งน้ำที่ใช้ในการทำงาน	0.70	0.46
14. ความพึงพอใจของเกษตรกรในการประกอบอาชีพทำนา	3.08	0.36

เมื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละคู่พบว่าไม่มีตัวแปรอิสระคู่ใดที่มีความสัมพันธ์กันสูงกว่า 0.80 ที่จะก่อให้เกิดปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระด้วยตนเอง (Multicollinearity) อันเป็นการละเมิดข้อสมมุติฐานที่กำกับเทคนิคการวิเคราะห์ถดถอยพหุ (สุชาติ, 2540 : 70 – 114) รายละเอียดปรากฏตามตาราง 4.6 โดยผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้กับตัวแปรต่างๆดังต่อไปนี้

ตัวแปรตาม Y = ระดับความพึงพอใจของเกษตรกรในการประกอบอาชีพทำนา

ตัวแปรอิสระ X_1 = เพศ

X_2 = อายุ

X_3 = ระดับการศึกษา

X_4 = ประสบการณ์ในการทำงาน

X_5 = รายได้จากการจำหน่ายข้าว

X_6 = พื้นที่ทำนา

X_7 = สภาพการถือครองที่ดิน

X_8 = จำนวนแรงงานในครัวเรือน

X_9 = การเป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร

X_{10} = การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

X_{11} = การศึกษาดูงาน/เข้ารับการฝึกอบรมวิชาการด้านการปลูกข้าว

X_{12} = แหล่งข่าวสารด้านการเกษตรที่ได้รับ

X_{13} = แหล่งน้ำที่ใช้ในการทำงาน

ตาราง 4.6 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์ถดถอยพหุเมื่อตัวแปรตาม คือ ระดับความพึงพอใจของเกษตรกรในการประกอบอาชีพทำนา (Y)

ตัวแปร	Y	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	X ₇	X ₈	X ₉	X ₁₀	X ₁₁	X ₁₂	X ₁₃
Y	1.000	.085	.329 ^{***}	.036	.245 ^{***}	.360 ^{***}	.210 ^{***}	-.002	.281 ^{***}	.189 ^{**}	.160 ^{**}	.472 ^{***}	.296 ^{***}	-.018
X ₁		1.000	.016	.068	-.002	.158 ^{**}	.082	.054	.079	-.021	-.039	-.018	.186 ^{**}	.110
X ₂			1.000	-.215 ^{***}	.734 ^{***}	.209 ^{***}	.207 ^{***}	-.050	.204 ^{***}	.177 ^{**}	.157 [*]	.150 [*]	.017	.056
X ₃				1.000	-.199 ^{**}	-.136 [*]	-.108	.166 ^{**}	-.077	.018	-.018	.021	.244 ^{***}	-.040
X ₄					1.000	.326 ^{***}	.343 ^{***}	-.173 ^{**}	.152 [*]	.054	.278 ^{***}	.169 ^{**}	.105	.167 ^{**}
X ₅						1.000	.746 ^{***}	-.282 ^{***}	.271 ^{***}	.044	.138 [*]	.339 ^{***}	.421 ^{***}	.317 ^{***}
X ₆							1.000	-.404 ^{***}	.206 ^{***}	.108	.095	.215 ^{***}	.214 ^{***}	.205 ^{***}
X ₇								1.000	-.051 ^{***}	.052	-.084	.045	.008	-.042
X ₈									1.000	.090	-.016	.148 [*]	.154 [*]	.008
X ₉										1.000	-.022	-.080	-.113 [*]	-.199 ^{**}
X ₁₀											1.000	.189 ^{**}	.104 [*]	.154 [*]
X ₁₁												1.000	.277 ^{***}	.080
X ₁₂													1.000	.252 ^{***}
X ₁₃														1.000

จากการวิเคราะห์ถดถอยพหุโดยนำตัวแปรอิสระทั้ง 13 ตัวแปรไปใส่ในสมการแล้วคำนวณโดยใช้วิธีปกติ (enter) ปรากฏว่าได้ค่า $F = 10.709$; $Sig = .000$ หมายความว่า มีตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามในรูปเชิงเส้น เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจเชิงพหุ (multiple coefficient of determination, R^2) ปรากฏว่า R^2 มีค่าเท่ากับ 0.410 หมายความว่าตัวแปรอิสระทั้งหมดสามารถอธิบายการผันแปร (การเปลี่ยนแปลง) ของตัวแปรตาม (ระดับความพึงพอใจของเกษตรกรในการประกอบอาชีพทำนา) ได้ร้อยละ 41 ในบรรดาตัวแปรอิสระทั้ง 13 ตัวแปร มีตัวแปรจำนวน 5 ตัวแปรที่มีผลต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 หรือต่ำกว่า ได้แก่ 1) อายุ 2) รายได้จากการจำหน่ายข้าว 3) จำนวนแรงงานในครัวเรือน 4) การเป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร และ 5) การศึกษาดูงาน/เข้ารับการฝึกอบรมวิชาการด้านการปลูกข้าว โดยตัวแปรทั้ง 5 ตัว มีผลในเชิงบวกทั้งหมด รายละเอียดปรากฏตามตาราง 4.7 ซึ่งตัวแปรทั้งหมดที่นำมาวิเคราะห์ สามารถเขียนเป็นสมการถดถอยพหุ ได้ดังนี้

$$\begin{aligned}
 Y = & 2.291 + .030X_1 + .008X_2 + .017X_3 - .002X_4 + 8.448E-07X_5 - .004X_6 \\
 & (17.538) (.743) (3.000) ** (.994) (-.707) (2.433) * (-1.444) \\
 & -.011X_7 + .049X_8 + .065X_9 + .008X_{10} + .120X_{11} + .038X_{12} - .086X_{13} \\
 & (-.260) (2.021) * (2.778) ** (1.056) (5.729) *** (1.945) (-1.844)
 \end{aligned}$$

* Significance ของสถิติทดสอบ

$t \leq$ ระดับนัยสำคัญ 0.05

ตาราง 4.7 การวิเคราะห์ห้ถดถอยพหุ ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของเกษตรกรในการประกอบอาชีพทำนา

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย(b)	t	Sig.
1. เพศ	.030	.743	.458
2. อายุ	.008	3.000	.003 **
3. ระดับการศึกษา	.017	.994	.321
4. ประสบการณ์ในการทำงาน	-.002	-.707	.480
5. รายได้จากการจำหน่ายข้าว	8.448E-07	2.433	.016 *
6. พื้นที่ทำนา	-.004	-1.444	.150
7. สภาพการถือครองที่ดิน	-.011	-.260	.795
8. จำนวนแรงงานในครัวเรือน	.049	2.021	.045*
9. การเป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร	.065	2.778	.006 **
10. การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร	.008	1.056	.292
11. การศึกษาดูงาน/เข้ารับการฝึกอบรมวิชาการ ด้านการปลูกข้าว	.120	5.729	.000***
12. แหล่งข่าวสารด้านการเกษตรที่ได้รับ	.038	1.945	.053
13. แหล่งน้ำที่ใช้ในการทำงาน	-.086	-1.844	.067
ค่าคงที่	2.291	17.538	.000***

R² = .410 SEE = 0.281 F = 10.709 P-value = 0.000

4.5 การพิสูจน์สมมติฐาน

จากการวิเคราะห์ถดถอยพหุในตาราง 4.7 สรุปได้ว่ามีตัวแปรอิสระ 5 ตัว ที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม (ระดับความพึงพอใจของเกษตรกรในการประกอบอาชีพทำนา) จึงพิสูจน์สมมติฐานได้ว่า มีปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของเกษตรกรในการประกอบอาชีพทำนาในตำบลชัยบุรี อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง ซึ่งปัจจัยดังกล่าว ได้แก่ อายุ รายได้จากการจำหน่ายข้าว จำนวนแรงงานในครัวเรือน การเป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร และการศึกษาดูงาน/เข้ารับการฝึกอบรมวิชาการด้านการปลูกข้าว โดยปัจจัยทั้ง 5 ตัว มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับระดับความพึงพอใจของเกษตรกรในการประกอบอาชีพทำนา